

O *ONLINE* NASTAVI ZDRAVSTVENE NJEGE IZ PERSPEKTIVE UČENIKA ŠKOLE ZA MEDICINSKE SESTRE VINOGRADSKA

Dubravka PROTIĆ, dipl. med. techn.
duda.protic@gmail.com

Tatjana ANTIČEVIĆ, dipl. med. techn.
tanja.anticovic@gmail.com

Dr. sc. Višnja PRANJIĆ
vpranjic70@gmail.com

Škola za medicinske sestre Vinogradska
Vinogradska cesta 29, Zagreb

SAŽETAK

Uvod: U radu je prikazana *online* nastava tijekom pandemije koronavirusa s kojom su se učenici i nastavnici u Hrvatskoj prvi puta su se susreli.

Cilj: Cilj ovoga rada je ispitati stavove učenika medicinske škole o kvaliteti *online* nastave strukovnog dijela programa.

Metode rada: Ispitani uzorak obuhvaća 67 učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska, od toga je 22 učenika trećeg razreda, 22 učenika četvrtog razreda i 23 učenika petog razreda. Istraživanje je provedeno putem upitnika s ciljem procijene sljedećih faktora: vrijeme koje su učenici provodili u *online* okruženju, kvaliteta teorijske nastave i vježbi i kvaliteta nastave u direktnom kontaktu. Upitnik sadržava 27 pitanja. Podaci su obrađeni metodom deskriptivne statistike.

Rezultati: Rezultati pokazuju da je učenicima za svladavanje nastavnog gradiva iz strukovnih predmeta najviše pomogla komunikacija s nastavnicima putem različitih platformi, PPT prezentacije, videozapisi i radni listovi. Za svladavanje zadanog gradiva nedostajala im je direktna pomoć nastavnika i njihovo objašnjavanje. Sa svladavanjem strukovnih vještina imali su više problema nego sa svladavanjem teorijskog dijela nastave. Većina učenika se izjasnila kako je vrlo teško savladati strukovne vještine *online* nastavom, bez da se one uče uz krevet bolesnika. Također, većini učenika nedostaje redovno školovanje, direktan kontakt s nastavnicima i svojim razredom.

Ključne riječi: *online* nastava, kvaliteta teorijske nastave, kvaliteta vježbi.

UVOD

Sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj započinje u predškolskim ustanovama gdje odgoj i obrazovanje traje

do djetetova polaska u osnovnu školu. Osnovno obrazovanje obvezno je za svu djecu i traje osam godina. Nakon završetka osnovnog obrazovanja, učenici mogu

nastaviti svoje obrazovanje u srednjoškolskim ustanovama koje više nisu obveznoga karaktera. Srednjoškolske ustanove, ovisno o vrsti obrazovnog programa, dijele se na gimnazije, strukovne te umjetničke škole. Obrazovanje učenika u strukovnim školama može trajati od jedne do pet godina, a trajanje ovisi o vrsti obrazovnog programa, odnosno strukovnog kurikulumu za određeno zanimanje ili kvalifikacije. Završetak srednjoškolskog programa obrazovanja završava izradom i obranom završnog rada. Učenici mogu polagati i ispite državne mature, koji im omogućuju nastavak školovanja na visokoškolskoj razini. Programi strukovnog obrazovanja usmjereni su na pripremanje učenika za rad u određenom području čime se stječu znanja, vještine i kompetencije potrebne tržištu rada. Zadaća strukovnih škola jest osigurati dobro opće i stručno obrazovanje iz određenog područja i osposobiti učenike za obavljanje poslova određenog zanimanja, odnosno nastavka obrazovanja na željenom studiju. Za upis u srednjoškolski obrazovni program medicinska sestra/medicinski tehničar, potrebno je imati završenu osnovnu školu i liječničku svjedodžbu specijalista medicine rada o nepostojanju zdravstvenih kontraindikacija za obavljanje zanimanja

(Središnji državni portal, *Vrste strukovnih škola*, 2019). Novi trendovi obrazovanja medicinskih sestara naglašavaju potrebu preuzimanja odgovornih poslova na zaštiti i unapređenju zdravlja u radu s ljudima u zajednici, ali i brigu o bolesnima uz primjenu visoke tehnologije i očuvane humane odnose u institucijama i njihovim domovima. Da bi to postigli temeljno obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj provodi se na srednjoškolskoj razini i traje pet godina te se završetkom školovanja stječe naziv Medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege. Obrazovanje traje prema modelu 2+3, odnosno prve dvije godine se realizira općeobrazovni dio kurikulumu, a posljednje tri poučavaju se strukovni nastavni predmeti. Strukovni dio obrazovanja obuhvaća teorijsku nastavu koja se provodi u školi te provedba vježbi koje se provode u školskim praktikumima, u različitim zdravstvenim i školskim ustanovama te ustanovama socijalne skrbi. Školovanje se završava izradom i obranom završnog rada. Europski programi za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege nalaže ukupan broj nastave i vježbi od 4.600 sati: 1826 sati teorijske nastave i 2792 sati vježbi. Cijelo petogodišnje obrazovanje je izuzetno zahtjevno, zahtjeva kontinuirani rad,

izuzetno dobro razvijene radne navike učenika te posebnu motiviranost za zanimanje medicinska sestra/tehničar. Mogućnosti nakon srednje škole su nastavak školovanja kako na visokom stručnom studiju, tako i na fakultetima, a

velika je prednost to što je zanimanje priznato pri zapošljavanju u zemljama EU. U nastavku donosimo Nastavni plan i program za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege (Tablica 1).

Tablica 1.

NASTAVNI PLAN - Medicinska sestra/tehničar opće njege

I. Općeobrazovni dio

Redni broj	Nastavni predmet	I. razred		II. razred	
		Predavanja tjedno/god.	Vježbe tjedno/god.	Predavanja tjedno/god.	Vježbe tjedno/god.
1.	Hrvatski jezik	5/175		5/175	
2.	Strani jezik	3/105		3/105	
3.	Latinski jezik	2/70		2/70	
4.	Matematika	3/105		3/105	
5.	Kemija	2/70		2/70	
6.	Biologija	3/105		3/105	
7.	Fizika	2/70		2/70	
8.	Povijest	2/70		2/70	
9.	Geografija	2/70		2/70	
10.	Tjelesna i zdravstvena kultura		2/70		2/70
11.	Informatika	1/35			2/70
12.	Vjeronauk/Etika	1/35		1/35	
13.	Izborni predmet	2/70		2/70	
UKUPNO:		28/980	2/70	26/910	4/140

D. Protić, T. Antičević, V. Pranjic, O *online* nastavi zdravstvene njege iz perspektive učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska

I. Strukovni dio

Redni broj	Nastavni predmet	III. razred		IV. razred		V. razred	
		Predavanja tjedno/god.	Vježbe tjedno/god.	Predavanja tjedno/god.	Vježbe tjedno/god.	Predavanja tjedno/god.	Vježbe tjedno/god.
1.	Sociologija			1/37			
2.	Psihologija	2/74					
3.	Načela poučavanja	2/74					
4.	Etika u sestrinstvu	2/74	1/37				
5.	Anatomija i fiziologija	4/148					
6.	Patologija			2/74			
7.	Bakteriologija, virologija i parazitologija	2/74	1/37				
8.	Biokemija	2/74					
9.	Biofizika			1/37			
10.	Radiologija			1/37			
11.	Farmakologija			2/74			
12.	Dijetetika					2/68	1/34
13.	Socijalni i zdravstveno zakonodavstvo i pravni aspekti skrbi			2/74			
14.	Metodika zdravstvenog odgoja					1/34	2/68
15.	Načela administracije			1/37			
16.	Higijena – preventivna medicina			3/111	1/37		
17.	Opća načela zdravlja i njege	2/74	1/37				
18.	Zdravstvena njega – opća	2/74	6/222				
19.	Zdravstvena njega – specijalna			2/74	4/148		2/68

20.	Zdravstvena njega kirurških bolesnika – opća			2/74	4/148		
21.	Zdravstvena njega kirurških bolesnika – specijalna					1/34	7/238
22.	Zdravstvena njega majke					1/34	4/136
23.	Zdravstvena njega zdravog djeteta i adolescenta	1/37	4/148				
24.	Zdravstvena njega bolesnog djeteta i adolescenta			1/37	3/111		
25.	Zdravstvena njega – zaštita mentalnog zdravlja			1/37	1/37		
26.	Zdravstvena njega psihijatrijskih bolesnika					1/34	3/102
27.	Zdravstvena njega starijih osoba					1/34	3/102
28.	Zdravstvena njega u kući					1/34	3/102
29.	Izborni predmet						
	Profesionalna komunikacija u sestrinstvu	1/37	2/74				
	Hrvatski znakovni jezik	1/37	2/74				
	Osnove fizikalne i radne terapije	1/37	2/74				
	Medicinska sestra u primarnoj zdravstvenoj zaštiti			1/37	2/74		
	Hitni medicinski postupci			1/37	2/74		
	Kronične rane			1/37	2/74		
	Instrumentiranje						2/68
	Vještine medicinske sestre/tehničara u gipsaonici						2/68
	Intenzivna zdravstvena njega						2/68
	Sestrinska skrb u jedinici za dijalizu						2/68
30.	Zdravstvene vježbe		120		120		240
UKUPNO:		21/777	17/629 + 120	21/777	17/629+120	8/272	31/105+4+240

TRADICIONALNA NASTAVA

U Republici Hrvatskoj sadržaj nastave određen je Nastavnim planom i programom iz 2006. godine kao temeljnim dokumentom škole kojim se propisuje što će se učiti i kojim redoslijedom. Nastava je temeljni dio školskog rada u kojem se planski i organizirano provodi odgoj i obrazovanje učenika, odvija se u zadanom vremenskom okviru i treba biti unaprijed isplanirana kako bi dovela do ostvarenja zadanih ciljeva. Nastavu određuju tri glavna čimbenika: nastavni sadržaji, učenik i nastavnik. Učenici kao osobe koje se poučava, učitelji (nastavnici) kao osobe koje poučavaju i svoju aktivnost usmjeruje na optimiziranje učenja, te nastavni sadržaj kao ono što se poučava (Meyer, 2002). Uloga učitelja (nastavnika) je motivirati učenike da sudjeluju u odgojno obrazovnom radu. Najvažnija odrednica nastave je učenik, a nastava postoji zbog samog učenika. Od učenika se treba krenuti u kreiranju nastavnog procesa. Učenici sustavno proučavaju nastavne sadržaje uz pomoć nastavnika te samostalnim učenjem, razvijaju sposobnosti, oblikuju stavove, stječu znanja i kompetencije. „Učenik je osoba koja uči u obveznom i neobveznom dijelu školskog sustava, a najčešće taj pojam obuhvaća osobu od 6. do 18. godine života. U odgojno-obrazovnom procesu nastoji

ostvariti svoje interese i potrebe s pomoću kojih će se osposobiti za život“ (Cindrić, Miljković, Strugar, 2010: 66). Nastavnikova uloga u tradicionalnoj školi bila je prenošenje znanja, te kontrola i procjena koliko su ta znanja usvojena. Ciljevi u odgojno obrazovnom radu bili su usmjereni na nastavnika, te kako i na koji način te ciljeve ispuniti. Nastavnik je bio posrednik između nastavnih sadržaja i učenika. Odnos između nastavnika i učenika temeljio se na jasnim hijerarhijskim razlikama. Granice ponašanja učenika unutar razreda bile su jasne i tim granicama je upravljao nastavnik. Zadaća učenika bila je naučiti sve što je nastavnik pokazao, objasnio, predavao (Matijević, Radovanović, 2011).

Uloga suvremenog učitelja više nije samo u tome da prenosi učenicima znanje, već se naglasak stavlja na nastavu koja je usmjerena na učenika, na učenikovu aktivnost. Nastavni proces temelji se na suradnji učitelja i učenika, slobodnom i kreativnom izražavanju učenika i njihovom timskom radu. Glavni cilj kvalitetne suvremene škole jest međusobno uvažavanje učenika i nastavnika. U suvremenoj nastavi učitelj postaje koordinator i voditelj, koji vodi učenike kroz proces odgoja i obrazovanja do znanja koje je upotrebljivo i primjenjivo u praksi

(Cindrić, Miljković, Strugar, 2010). Učitelj mora znati što želi postići kod učenika, tj. koji je cilj njegova poučavanja (Strugar, 2014). Nastava treba biti zajednički rad nastavnika i učenika, s jasnim ciljevima

NASTAVA NA DALJINU

Nastava na daljinu predstavlja oblik učenja i poučavanja u kojemu se ne ostvaruje fizička prisutnost učenika i učitelja, već se proces učenja i poučavanja odvija u virtualnom okruženju uz podršku digitalnih tehnologija. Elektroničko učenje ili e-učenje je termin koji opisuje uporabu elektroničkih medija, digitalnih sadržaja i informacijsko komunikacijske tehnologije u obrazovanju. Prvi je puta u cijeloj Republici Hrvatskoj nastava na daljinu (*e-nastava*) uvedena 16. ožujka 2020. zbog izvanrednih okolnosti uzrokovanih pandemijom koronavirusa i trajala je do lipnja 2020. Prilikom prelaska na nastavu na daljinu i provođenja te nastave, u Republici Hrvatskoj nije postajala metodologija koje bismo se trebali držati ni primjeri dobre prakse iz kojih bismo mogli učiti. Da bi provedba nastave na daljinu mogla funkcionirati svaki učenik u Republici Hrvatskoj mora imati pristup internetu i uređaj kod kuće. Za potrebe provedbe nastave na daljinu, na mrežnim

koje treba izvršiti nastavnik i aktivnostima koje se odnose na učenika. U suvremenom obrazovanju na razini Europe više se striktno ne govori o nastavnom sadržaju koji učenici trebaju usvojiti već o kompetencijama koje trebaju razviti (Matijević, 2013) stranicama

(<https://www.carnet.hr/usluga/udaljenoucnje>) dostupne su usluge i alati kojima korisnici mogu pristupiti svojim elektroničkim identitetom u sustavu AAI@EduHr. Nastavnici, učitelji i učenici sve usluge i alate mogu koristiti besplatno. Korisnicima su na raspolaganju usluge poput CARNET Loomena – platforme za učenje na daljinu, koja omogućava otvaranje i pohađanje *online* tečajeva, komunikaciju, prezentaciju sadržaja, provjeru stečenog znanja, predaju i kontrolu zadaća te praćenje sudjelovanja. Zatim Google G Suite for Education usluga, koja omogućuje pristup Google alatima te usluga Office 365 za škole u sklopu koje nastavnici, učitelji i učenici mogu koristiti Yammer društvenu mrežu ili aplikaciju MS Teams za timski rad. Strukovne škole našle su se u posebno teškoj situaciji prilikom provedbe nastave na daljinu, jer su bile suočene s problemom nemogućnosti provedbe pojedinih dijelova strukovnih programa učenjem na daljinu.

Poseban problem našoj školi predstavljala je nemogućnost provedbe zdravstvenih vježbi koje su vezane uz krevet bolesnika.

MATERIJALI I METODE

Tehnika prikupljanja podataka bio je upitnik sastavljen putem *Google* obrazaca (*Google Forms*) te je bio u digitalnom obliku. Učenici su upitniku pristupili putem linka koji se prosljedilo u virtualne učionice. Upitnik je bio dostupan za rješavanje tijekom tjedna dana (od 18. svibnja 2020. godine do 24. svibnja 2020. godine). Učenicima je zagarantirana anonimnost u iznošenju podataka u uputama koje su prethodile pitanjima. U istraživanje je uključeno 67 dobrovoljnih i anonimnih učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska. Uzorak ispitanika sastojao se od 22 učenika trećeg razreda, 22 učenika četvrtog razreda i 23 učenika petog razreda. Koristio se upitnik koji je sadržavao 27 pitanja, a koji je izrađen za potrebe ovog rada. Upitnik se sastojao od općih podataka o učenicima te njihovom

pristupu *online* nastavi te o postignutim obrazovnim, funkcionalnim i odgojnim zadacima online nastave. Istraživanje je provedeno s ciljem procijene slijedećih faktora: vrijeme koje su učenici provodili u *online* okruženju, kvaliteti teorijske nastave i kvaliteti zdravstvenih vježbi od strane učenika naše škole. Nakon obrazloženja svrhe i cilja istraživanja učenicima je podijeljen anketni upitnik putem interneta. Podaci su obrađeni metodom deskriptivne statistike.

REZULTATI

Pri obradi i analizi podataka korišteni su deskriptivni podaci. Anketa je obuhvaćala nekoliko cjelina kao što su opći podaci o učenicima, način pristupa *online* nastavi i vrijeme koje je bilo potrebno za izvršavanje obveza online nastave, te obrazovnim, funkcionalnim i odgojnim zadacima nastave u *online* okruženju. U tablici broj 2. prikazani su opći podaci o učenicima.

Tablica 2. Prikaz frekvencije odgovora na pitanja vezana uz opće podatke učenika

Pitanje:	Frekvencija odgovora	Postotak%
Razred koji trenutno polaziš	3. razred 22 učenika	33
	4. razred 22 učenika	33
	5. razred 23 učenika	34

Spol	Ž	55	82
	M	12	18

U Tablici 3 prikazani su načini pristupa *online* nastavi, te vrijeme koje je učenicima bilo potrebno za izvršavanje obveza *online* nastave. Na postavljeno pitanje: Imate li

svi računalo? od 67 ispitanih učenika dvoje učenika (3%) je odgovorilo da računalo nema.

Tablica 3. Prikaz frekvencije odgovora na pitanja vezana uz način pristupa online nastavi i vrijeme koje je bilo potrebno za izvršavanje obveza *online* nastave

Pitanje	Frekvencija odgovora		Postotak%
Na koje ste načine pristupali u <i>online</i> učionice?	Računalo	10 učenika	15
	Mobitel	10 učenika	15
	Kombinacija mobitel-računalo	47 učenika	70
Imate li vlastito računalo?	DA	32 učenika	48
	Ne, dijelim ga s ukućanima	33 učenika	49
	Nemam računalo	2 učenika	3
Koliko vremena dnevno provodite u virtualnoj učionici?	Jedan sat	5 učenika	8
	Dva do tri sata	28 učenika	42
	Četiri do šest sati	26 učenika	39
	Više od 6 sati	8 učenika	12
Koliko ste često izradili zadatak uz pomoć kolege iz razreda?	Nikad	13 učenika	19
	Ponekad	54 učenika	81
	Sve zadatke smo riješili zajedno /		/

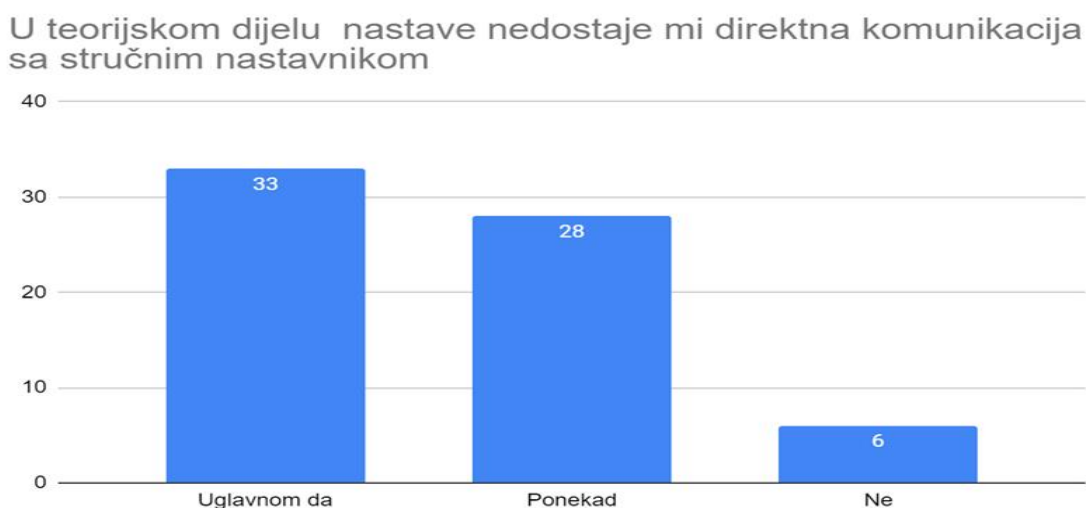
Nakon obrade općih podataka, analizirali smo podatke koje su učenici iznijeli o kvaliteti obrazovnih zadataka online nastave. Obrazovni cilj nastave je usvajanje, prenošenje i stjecanje znanja. Hrvatski didaktičar Vladimir Poljak najčešće spominjan i citiran u Hrvatskoj

određuje pojam znanje kao: »Znanje je sistem ili logički pregled činjenica i generalizacija o objektivnoj stvarnosti koje je čovjek usvojio i trajno zadržao u svojoj svijesti« (Poljak, 1970: 6). Tu definiciju V. Poljak objašnjava i konkretizira: »Osim poznavanja činjenica znanje obuhvaća i

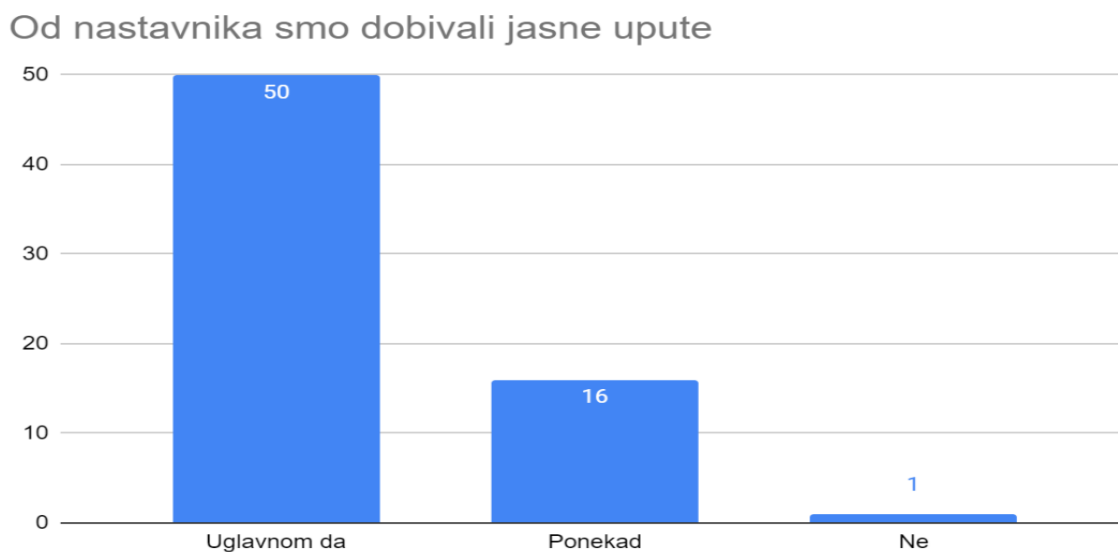
poznavanje generalizacija ili apstrakcija, a to su pojmovi, pravila, principi, metode, zakoni, definicije, zaključci, dokazi, kategorije, aksiomi, postulati, izvodi, norme, postavke, hipoteze, anticipacije, teorije, misli, ideje, sistemi, simboli, algoritmi, formule, jednačbe, vrijednosti itd.« (Poljak, 1970: 7). Da bi učenici mogli usvojiti potrebna znanja potrebna je komunikacija između nastavnika i učenika u nastavnom procesu. U *online* nastavi zajednička komunikacija ili nastavne metode između nastavnika i učenika bile su izuzetno otežane i na različite načine ograničene. Veoma teško bilo je primijeniti metodu usmenog izlaganja, metodu razgovora, dok su metode demonstracije i

metode praktičnih radova kod učenika za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar bile potpuno onemogućene. Metode koje su se provodile u *online* nastavi bile su metode rada na tekstu, metode pisanja, gledanja video uradaka, rješavanje kvizova. Sve nastavne metode u *online* nastavi bile su u obliku individualnih ili timskih zadataka koje su učenici izvršavali. Nakon obrađenih podataka učenici su naveli kao najveću zapreku u ostvarivanju obrazovnih zadataka nastave nedostatnu direktnu komunikaciju s nastavnikom i nemogućnost pomoći nastavnika kod izvršavanja zadanih zadataka (Grafikon 1, 2, 3, 4).

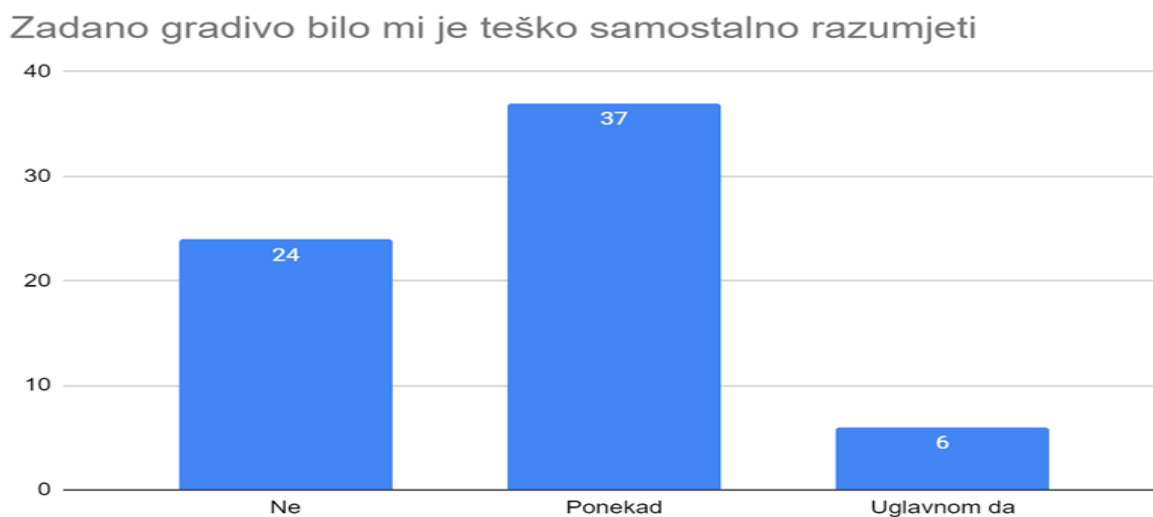
Grafikon 1. Mišljene učenika o direktnoj komunikaciji s nastavnikom u teorijskom dijelu *online* nastave

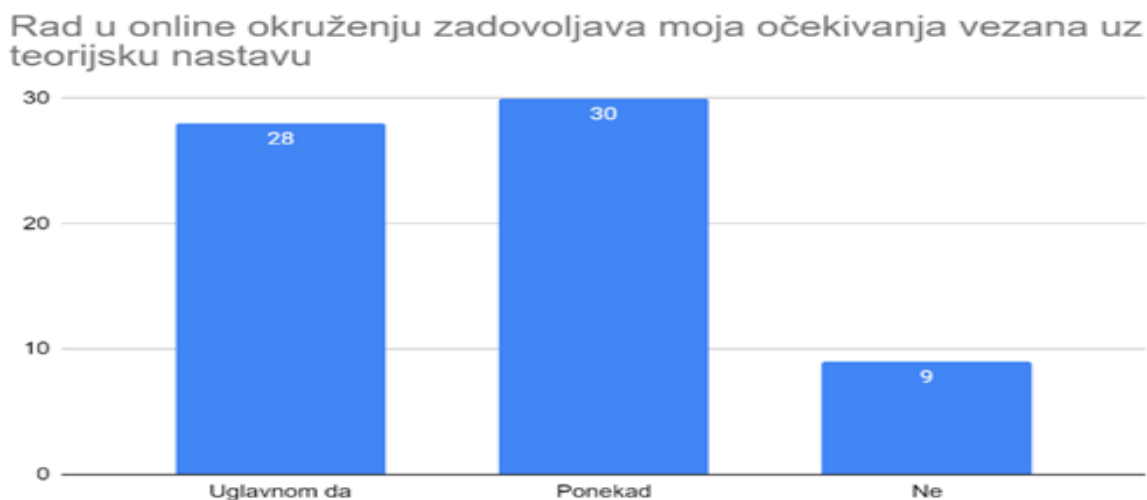

Grafikon 2. Mišljene učenika o uputama nastavnika za rješavanje zadataka u teorijskom dijelu *online* nastave

Grafikon 3. Mišljene učenika o težini samostalnog rada pri rješavanju teorijskog dijela *online* nastave

Grafikon 4. Zadovoljstvo učenika teorijskim dijelom *online* nastave

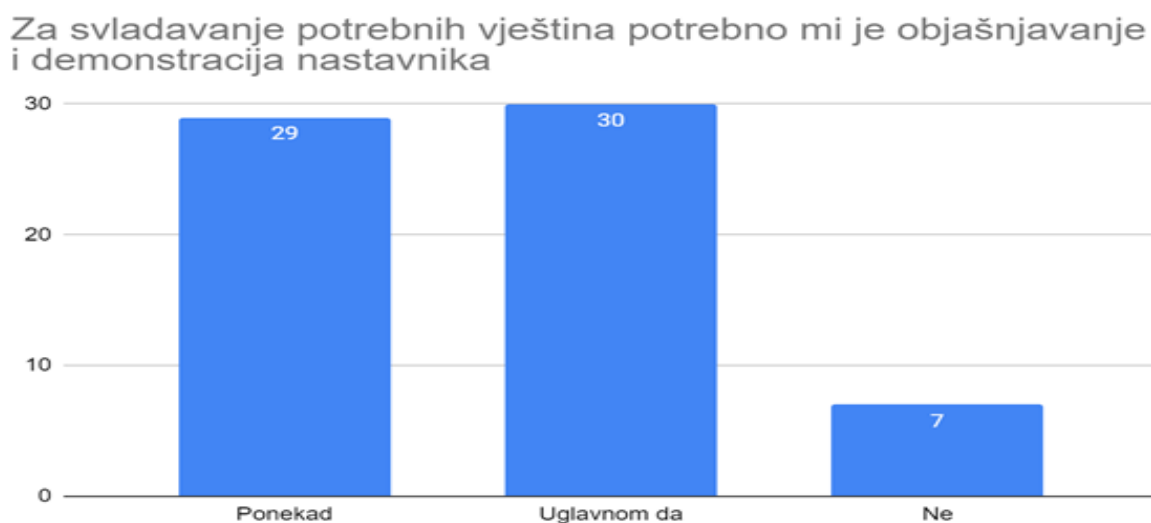
Nakon obrade obrazovnih zadataka nastave, analizirali smo odgovore učenika i njihov osvrt na kvalitetu funkcionalnih zadataka, razvijanje sposobnosti koji su ostvarili *online* nastavom. Za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege nastava vježbi je nezamjenjiva za razvoj stručnih kompetencija koje S. Šepec definira kao kombinaciju vještina, znanja, stavova, vrijednosti, sposobnosti i prosudbi koje omogućavaju pravovaljano izvođenje zdravstvene njege medicinske sestre (Šepec, 2011). Potrebne vještine koje su potrebne za rad buduće medicinske sestre stječu se vježbanjem Organizaciju vježbanja prate određene zakonitosti koje je psihologija i didaktika u velikoj mjeri otkrila i objasnila (Poljak, 1970, Bloom, 1970 i dr.) te je strukovnim nastavnicima

koji provode vježbe potrebno upoznati zakonitosti vježbanja u konkretnim i specifičnim nastavnim područjima. Cilj vježbanja je visok stupanj automatskoga izvođenja određenih radnji. Za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege vježbe se izvode u skupinama od 8 do 10 učenika u kabinetima i na bolničkim odjelima. Na vježbama su učenici zajedno sa svojim strukovnim učiteljima zdravstvene njege. Tijekom vježbi na odjelu strukovni učitelji u suradnji s odjelnim sestrama i glavnom sestrom odjela organiziraju što će s učenicima raditi tijekom sati koje provode na odjelu. Učenici zajedno s nastavnikom sudjeluju i samostalno provode različite sestrinske postupke. Cilj zdravstvenih vježbi je osposobiti učenike za njihovo buduće

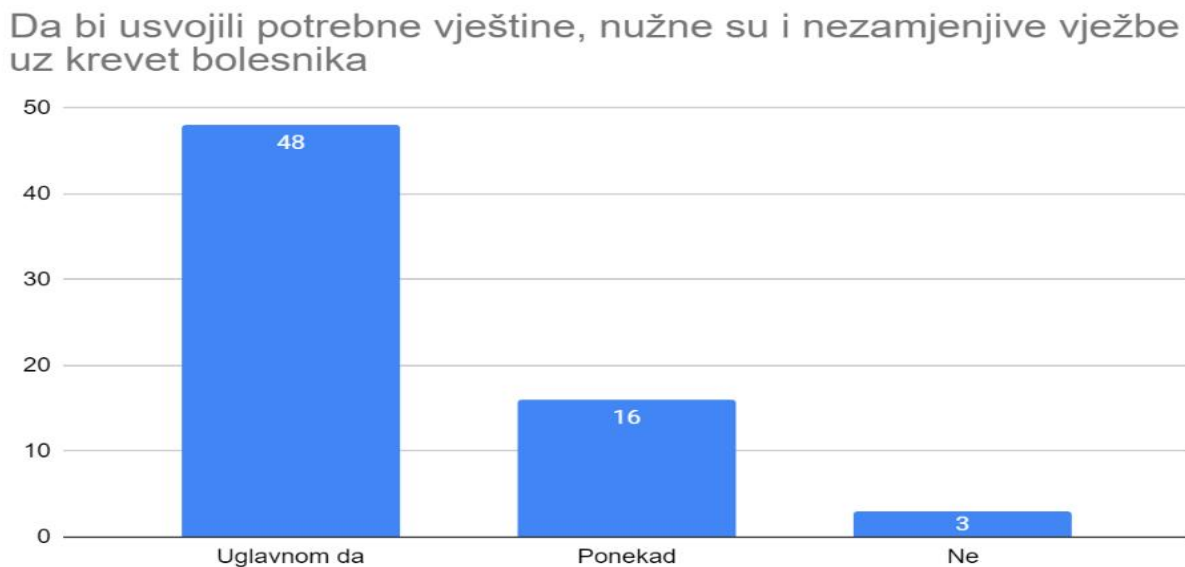
zanimanje. Nakon određenih vježbi učenicima se ocjenjuje stručno znanje, stručne vještine te primjena etičkih načela i komunikacijskih vještina. Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija određuje da se kliničko osposobljavanje unutar izobrazbe medicinskih sestara "odvija u bolnicama i drugim zdravstvenim institucijama te u zajednici, pod odgovornošću nastavnika zdravstvene njege, u suradnji s drugim kvalificiranim medicinskim sestrama, odnosno uz njihovu pomoć" . Nakon obrađenih podataka učenici su naveli kao

najveći nedostatak u ostvarivanju funkcionalnih zadataka nastave (svladavanje vještina) potrebnih za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege, to što vještine nisu uvježbavali na modelima, te nakon toga na odjelu u direktnom kontaktu s pacijentom. Nedostatan kontakt učenika s pacijentima i uvježbavanje određenih vještina na odjelu teško će osposobiti učenike da im potrebne vještine postanu navika. Većina učenika je precizirala kako je vrlo teško savladati strukovne vještine potrebne za zanimanje medicinska sestra/medicinski tehničar opće njege online nastavom, bez da se one provode uz krevet bolesnika.

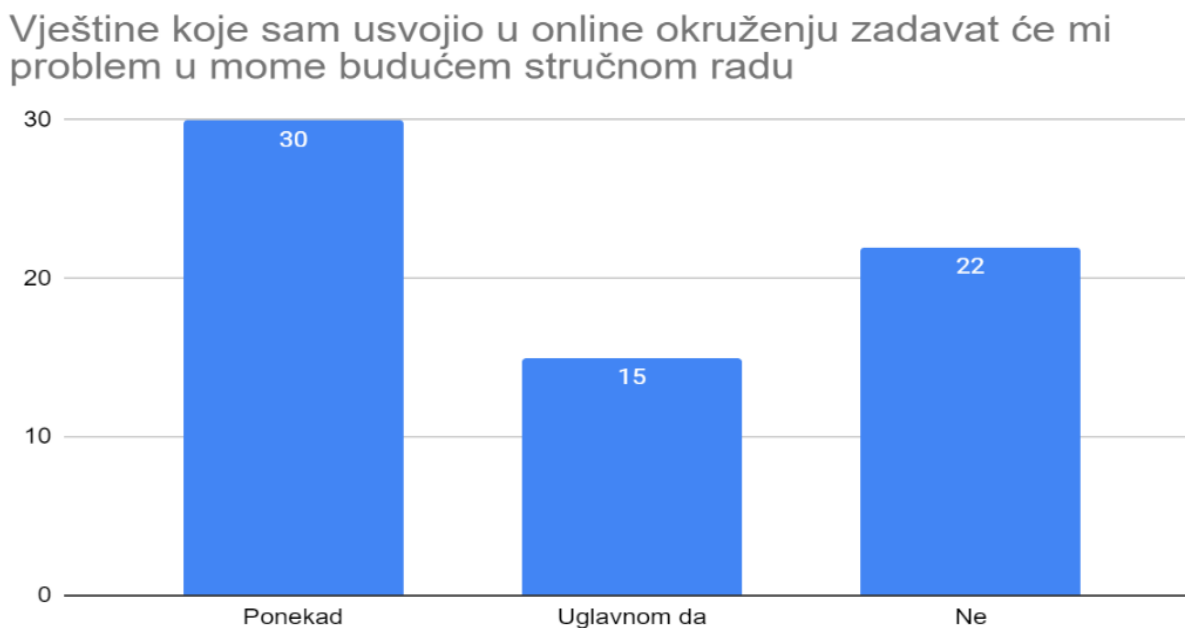
Grafikon 5. Uloga stručnog nastavnika u usvajanju potrebnih vještina i *online* nastava (demonstracija vještina od strane nastavnika na kabinetu)

Grafikon 6. Uloga stručnog nastavnika u usvajanju potrebnih vještina i *online* nastava (demonstracija vještina od strane nastavnika na odjelu)

Grafikon 7. *Online* nastava i uspješnost usvajanja stručnih vještina potrebnih za samostalni stručni rad medicinske sestre /medicinskog tehničara

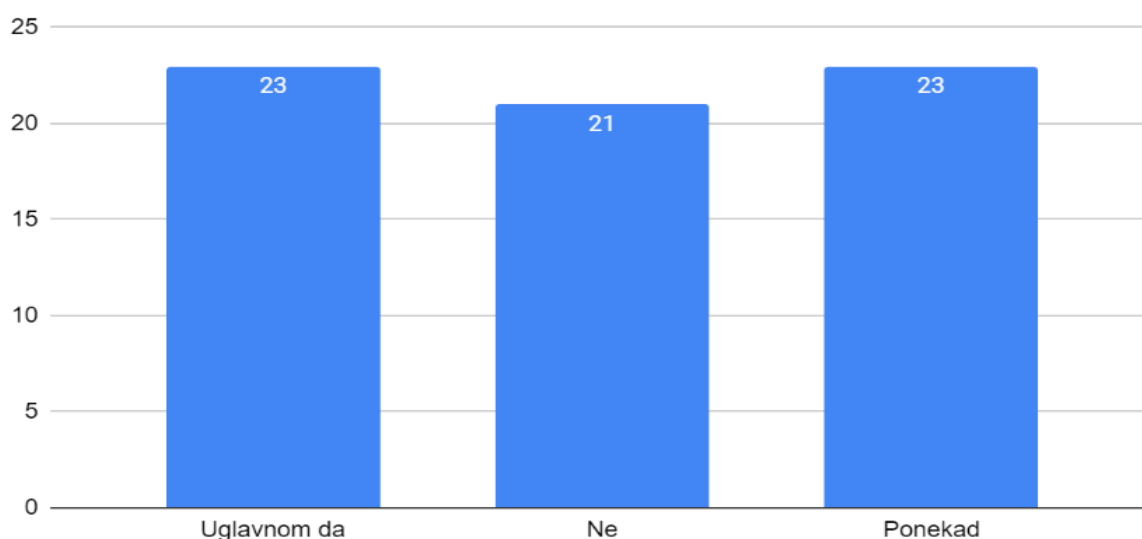

Obradom funkcionalnih zadataka nastave naše istraživanje bavilo se analizom odgojnih zadataka online nastave. Odgojni zadatak nastave odnosi se na formiranje i usvajanje odgojnih vrijednosti i stavova. Odgojni zadatak nastave bitan je za učenike koji će postati buduće medicinske sestre/medicinski tehničari opće njege. Medicinska sestra/medicinski tehničari radi s ljudima bili oni zdravi ili bolesni. Temeljna zadaća odgoja je razvijanje sposobnosti i spremnosti za odgovorni odnos prema svijetu i društvu. Usmjeren je

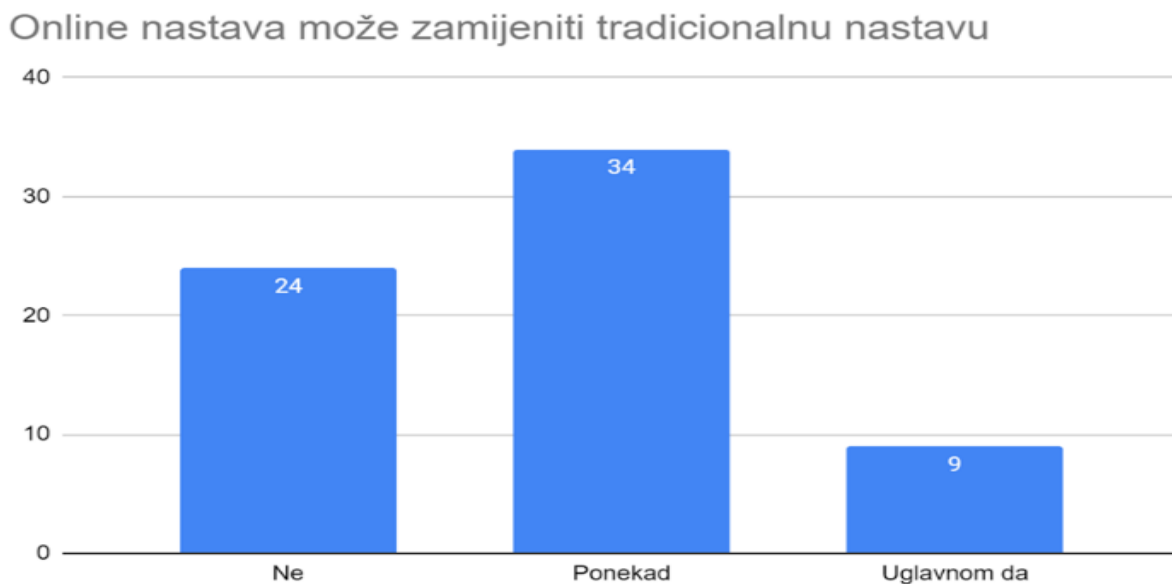
na usvajanje odgojnih vrijednosti i razvijanje pozitivnih osobina kao što su: točnost, urednost, savjesnost, marljivost, kritičnost, razvijanje kulture rada i radnih navika, osjećaj osobne vrijednosti, osobnost u odlučivanju, prihvaćanje stajališta i argumenata drugih osoba, odnos prema imovini. Učenici su se u odgovorima suglasili da im nedostaje verbalna i osobna komunikacija s nastavnikom, razred i tradicionalna nastava. Gotovo svi vesele se novoj nastavnoj godini koja neće biti u *online* okruženju.

Grafikon 8. Mišljenje učenika o *online* nastavi vježbe zdravstvene njege

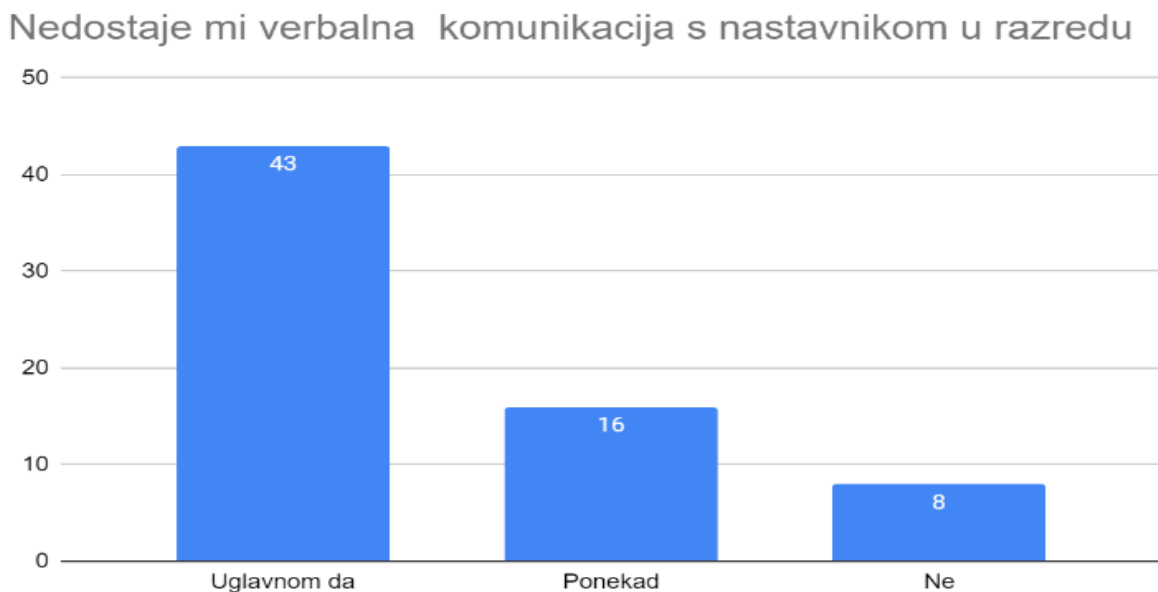
Rad u online okruženju zadovoljava moja očekivanja vezana uz nastavu vježbi zdravstvene njege

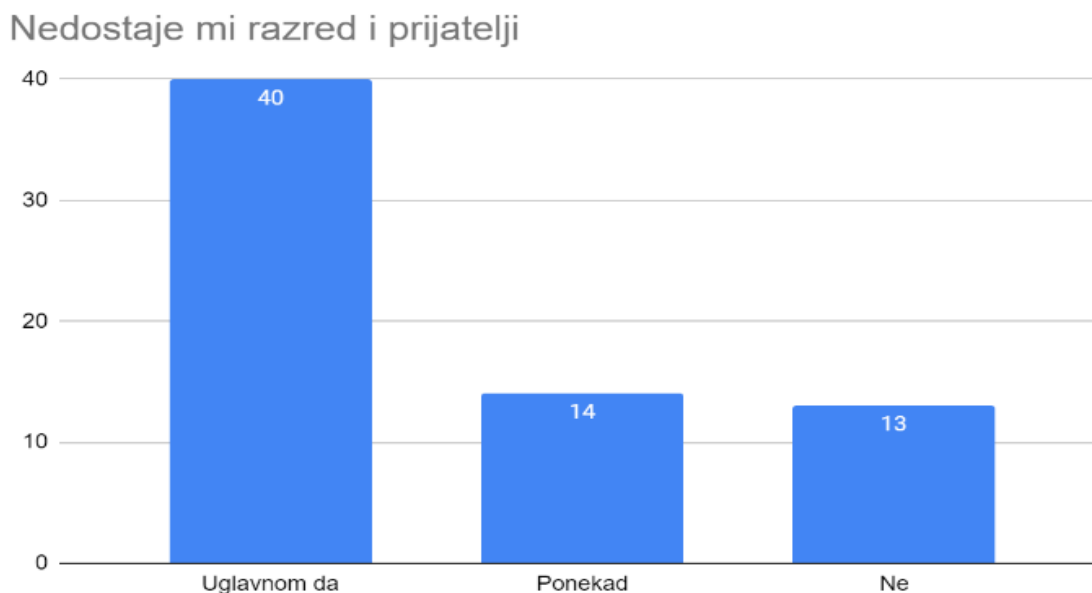
Grafikon 9. Mišljenje učenika može li *online* nastava zamijeniti tradicionalnu nastavu

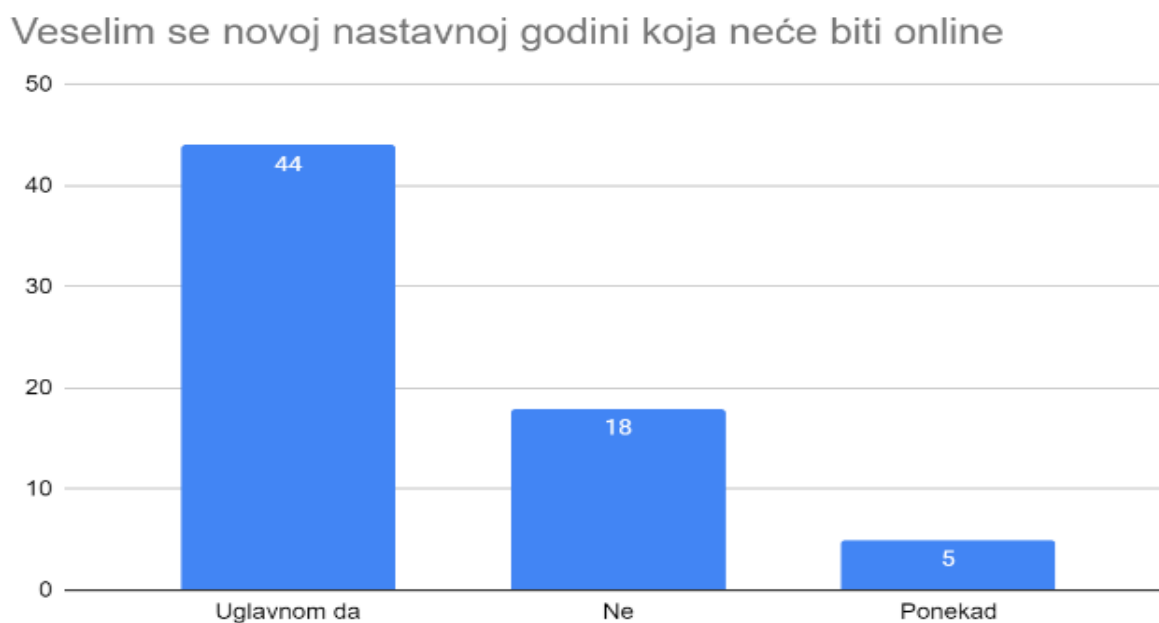
Grafikon 10. Mišljenje učenika o nedostatnoj direktnoj verbalnoj komunikaciji između nastavnika i učenika

Grafikon 11. Mišljenje učenika o odgojnom dijelu nastave: koliko im nedostaje razred

Grafikon 12. Mišljenje učenika o novoj nastavnoj godini koja se očekuje u klasičnom obliku

RASPRAVA

Istraživanje koje je provedeno u Osijeku (Babić-Hajduković, 2018) u svezi korištenih medija i suvremenih tehnologija u nastavnom procesu ukazalo je da takav oblik nastave kod učenika potiče zainteresiranost i stvara pozitivno ozračje. Upotreba suvremenih oblika izvora znanja, poput Interneta, *online* knjiga te primjene računala kod učenika potiče aktivnost, zainteresiranosti i motiviranosti u nastavnom procesu. Suvremeni oblici izvora znanja učenicima su zanimljivi određeno vrijeme. Međutim, rezultati ovog istraživanja ukazuju kako učenicima dugotrajna *online* nastava nije prirodna i zanimljiva. Rezultati istraživanja koje je proveo Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2020. kazuju da čak 25% maturanata nema vlastitu sobu, a malo više od trećine niti vlastito računalo. Ovo istraživanje, također ukazuje na problem nedostatka računala iako u manjem postotku (3%). Preko 60% maturanata u istraživanju NCVOO-a imalo je poteškoće s Internetom tijekom nastave na daljinu. Maturanti su istaknuli i da je neizvjesnost uoči provedbe državne mature kod njih uzrokovala veliku psihološku uznemirenost. Također, naglašavaju i da su puno vremena provodili izvršavajući svoje školske obaveze što se podudara s rezultatima ovog istraživanja. Nadalje

gotovo 90% maturanata je izjavilo da im nemogućnost izravne komunikacije s nastavnicima otežava savladavanje nastavnih sadržaja. Rezultati ovog istraživanja, također potvrđuju nedostatak izravne komunikacije s nastavnicima i teškoće u savladavanju nastavnog gradiva ali u manjem broju. Oko 80% maturanata imalo je poteškoća s organizacijom vremena u uvjetima nastave na daljinu, a gotovo 90% je imalo poteškoće s koncentracijom, navodi NCVVO u publikaciji s rezultatima istraživanja.

O značajnoj razlici u svezi kvaliteti online nastave i nastave u klasičnom obliku govori Ujčić, 2020. u Glazbenoj školi Ivana Matetića – Ronjgova Pula. Na pitanje je li nastava u digitalnom okruženju kvalitetnija od nastave u klasičnom obliku 78,6% ispitanika odgovorilo je da nastava u digitalnom okruženju nije kvalitetnija od nastave u klasičnom obliku. Razlozi manje kvalitete online navode se: nedostatak izravnog kontakta učenika i nastavnika kao i međuodnos s vršnjacima. Kao nedostatak online nastave navode se problemi tehničke prirode poput prekidanja Interneta, teškog održavanja rasporeda. Rezultati ovog istraživanja slažu se sa rezultatima Glazbene škole Ivana Matetića – Ronjgova Pula.

D. Protić, T. Antičević, V. Pranjić, O *online* nastavi zdravstvene njege iz perspektive učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska

Rezultati istraživanja koje je provela stručna suradnica u Učeničkom domu Virovitica M. Šajatović (2020) slažu se s rezultatima prikazanim u ovom radu. Kod Šajatović čitamo da je većina ispitanih srednjoškolaca zadovoljna organizacijom i provedbom nastave na daljinu. Značajnu prepreku u oba istraživanja predstavlja nedostatak direktne komunikacije s nastavnicima te manjak motivacije za rad i učenje. Promjena rutine i padanje Internetskog sustava dodatni su problemi s kojima se učenici susreću prelaskom na *online* nastavu. Dobra komunikacija između učenika i nastavnika te percepcija objektivnog ocjenjivanja vrlo je pohvalna i ističe prednosti provedene *online* nastave. Većini srednjoškolaca u domu Virovitica više odgovara tradicionalni oblik nastave (79%), a 50% njih ne bi uvelo *online* oblik obrazovanja u budućnosti. Ipak, školsko ozračje ne može zamijeniti *online* nastava pa se čak 84 % učenika doma Virovitice i 66% učenika ovog istraživanja raduje povratku u školske klupe.

Podudaraju se rezultati istraživanja Bjeliš i Lovrić (2020) te ovog istraživanja o vremenu utrošenom na *online* nastavu. Najveći broj učenika (46%) odgovorio je da za nastavu odvajaju 2 do 3 sata dnevno kako bi obavili sve zadaće, a 14% učenika izjasnilo se im je potrebno više od 5 sati dnevno (Lovrić i Bijelić, 2020). Većina

učenika ovog istraživanja provela je dva do tri sata dnevno ispunjavajući obveze *online* nastave (42%), a 39% učenika čak četiri do šest sati.

ZAKLJUČAK

Cilj istraživanja bio je ispitati zadovoljstvo učenika Škole za medicinske sestre Vinogradska *online* nastavom zdravstvene njege koja je uzrokovana pandemijom koronavirusa. Učenici su svjesni novonastale situacije uzrokovane pandemijom i shvaćaju da je nastava u digitalnom okruženju neminovna za rad njih samih i nastavnika za uspješno svladavanje nastavne godine 2019./2020. Rezultati istraživanja pokazali su kako se učenici zadovoljni s radom stručnih nastavnika i njihovom izvedbom *online* nastave zdravstvene njege. Nastavu u digitalnom okruženju učenici smatraju manje kvalitetnom od nastave u klasičnom obliku. Kao razloge zašto im se nastava u digitalnom okruženju manje sviđa od nastave u klasičnom obliku navode nedostatak fizičkog kontakta s nastavnicima i njihovim vršnjacima, odnosno, nedostaje im socijalni kontakt. Učenici su uvidjeli da je najveći nedostatak *online* nastave nemogućnost usvajanja potrebnih vještina bez nastave zdravstvenih vježbi koje su neophodne za razvoj njihovih stručnih kompetencija. Stručne kompetencije su kombinacija

vještina, znanja, stavova, vrijednosti, sposobnosti i prosudbi koje omogućavaju pravovaljano izvođenje zdravstvene njege medicinske sestre.

LITERATURA

1. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. *Strukovni kurikulum za stjecanje kvalifikacije Medicinska sestra opće njege / medicinski tehničar opće njege.*

<https://www.asoo.hr/UserDocsImages/8.11.2013/kurikulum/Medicinska%20sestra%20op%C4%87e%20njegemedicinski%20tehni%C4%8Dar%20op%C4%87e%20njege.pdf>. (pristupljeno 8. rujna 2020.)

2. Babić-Hajduković, D. 2018. Analiza odnosa učenika prema tradicionalnim i suvremenima oblicima nastave. *Časopis za humanističke znanosti, Pannoniana* 2/1-2, dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=303967 (pristupljeno 24. listopada 2020.)

3. Bjeliš, N., Lovrić, L. 2020. Nastava na daljinu, Srednja škola Metković. <https://www.skolskiportal.hr/nastava-na-daljinu/kako-su-se-ucenici-izjasnili-o-skoli-na-daljinu/> (pristupljeno 18. rujna 2020.)

4. Bloom, B. S. 1970. *Taksonomija ili klasifikacija obrazovnih i odgojnih ciljeva.*

Jugoslavenski zavod za proučavanje školskih i prosvjetnih pitanja. Beograd.

5. Cindrić, M., Miljković, D., Strugar, V. 2010. *Didaktika i kurikulum.* IEP-D2. Zagreb.

6. Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija. Službeni list Europske unije L 255/22. <https://eurlex.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj> (pristupljeno 9. rujna 2020.)

7. Matijević, M., Radovanović, D. 2011. *Nastava usmjerena na učenika.* Školske novine. Zagreb.

8. Matijević, M. 2013. Multimedijaska i konstruktivistička didaktika u učionici iz 19. stoljeća. *Hrvatsko pedagoško društvo.* 291-29. <https://www.bib.irb.hr/641678> (pristupljeno 27. rujna 2020.)

9. Meyer, H. 2002. *Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole.* Educa. Zagreb.

10. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja – NCVO. <https://www.srednja.hr/zbornica/tek-trecina-ucitelja-kaze-da-online-nastavu-odrzavala-uzivo-roditelji-tvrde-da-takvih-manje/> (pristupljeno 6. rujna 2020.)

11. Nastava na daljinu.

<https://www.carnet.hr/usluga/udaljenoucenje/> (pristupljeno 25. rujna 2020.)

12. Poljak, V. 1980. *Didaktičko oblikovanje udžbenika i priručnika*. Školska knjiga. Zagreb.

13. Središnji državni portal. 2019. *Vrste strukovnih škola*. <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/srednjoskolski-odgoji-obrazovanje/vrste-strukovnih-skola/266> (pristupljeno 25. rujna 2020.)

14. Strugar, V. 2014. *Učitelj između stvarnosti i nade*. Alfa. Zagreb.

15. Šajatović, M. 2020. Istraživanje

„Stavovi srednjoškolaca o provedbi

nastave na daljinu“. <https://udv.hr/stavovi-srednjoskolaca-o-provedbi-nastave-na-daljinu/> (pristupljeno 25. rujna 2020.)

16. Šepić S. 2011. Kompetencije medicinskih sestara opće zdravstvene njege. Zagreb: Hrvatska komora medicinskih sestara.

http://www.hkms.hr/data/1316431477_292_mala_kompetencije_18062011_kompletno.pdf. (pristupljeno 28. rujna 2020.)

SUMMARY

ABOUT ONLINE TEACHING OF NURSING CARE FROM THE PERSPECTIVE OF STUDENTS OF THE VINOGRADSKA NURSES SCHOOL

Introduction: The paper presents online teaching during the coronavirus pandemic that students and teachers in Croatia met for the first time.

Objective: The aim of this study is to examine medical school student's attitudes about the quality of online schooling in the vocational part of the program.

Methods: The sample consists of 67 students of the Vinogradska Nursing School, there were 22 third-grade students, 22 fourth-grade students, and 23 fifth-grade students. The research was conducted through a questionnaire to assess the following factors: the time students spent online, the quality of theoretical instruction and practice, and the quality of teaching in direct contact. The questionnaire contains 27 questions. Data were processed using descriptive statistics methods.

Results: The results show that communication with teachers via various platforms, PPT presentations, videos and worksheets was most helpful for students during online schooling. In order to master the given material, they lacked the direct assistance of teachers and their explanation. They had more problems with overcoming vocational skills than with overcoming the theoretical knowledge. Most students stated that it is very difficult to acquire vocational skills online, without having practice near patient's bed. Also, most students lack regular schooling, direct contact with teachers and their class.

Key words: online teaching, quality of theoretical instruction, quality of practice.